

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут психології та педагогіки РДГУ
Кафедра загальної психології та психодіагностики
Кафедра вікової та педагогічної психології
Кафедра практичної психології та психотерапії**

Актуальні питання психологічної науки

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 12

Рівне - 2018

ББК 88

А 43

УДК 159.9

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. – Випуск 12. – Рівне: РДГУ, 2018. – 166 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ, перший проректор РДГУ;

Воробійов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ

Литвиненко С.А. – доктор педагогічних наук, професор кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Безлюдна В.І. - кандидат педагогічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Корчакова Н.В. – кандидат психологічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Рудь Г.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Созонюк О.С. - кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ.

Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ (протокол № 5 від 31 травня 2018 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

Зміст

Зміст	3
Вступ	6
Альтмарк А. Психологічний аналіз особистісного та професійного зростання майбутніх психологів.....	7
Бакун К. Розвиток соціального інтелекту як чинник успішної адаптації особистості.....	9
Бенещук А. Особливості формування інтелектуальної готовності старших дошкільників до навчання у школі	11
Берестень Т. Експериментальне дослідження впливу середовища на формування поведінки девіантного підлітка	13
Бігун Л. Дослідження мотивації навчальної діяльності молодших школярів.....	15
Бунечко Ю. Вплив рівня домагань на прагнення особистості до самоактуалізації	16
Бутенко С. Значення духовності в розвитку особистості.....	18
Войчук А. Психологія мотивації до навчання учнів	21
Волович М. Образ ефективного лідера у соціальній психології	22
Воробей І. Психологічні особливості формування стресостійкості як фактора успішної учбової діяльності студентів-психологів	24
Гандзюк К. Соціально-психологічні чинники становлення статевої ролі ідентифікації підлітків	26
Главінська Е. Соціально-психологічна адаптація студентів-першокурсників як механізм соціалізації	30
Горбова А. Зміст поняття «життєва перспектива».....	32
Гордійчук О. Причини виникнення професійного вигорання у медичних працівників	34
Іваник С. Особливості прояву агресивності у студентської молоді	38
Ісічук О. Ціннісні орієнтації як складова спрямованості особистості: історіографія проблеми	40
Карпик О. Психологічні детермінанти виникнення конфліктів старшокласників з педагогами.....	43
Коноплицька Ю. Особливості розвитку емоційного інтелекту у підлітковому віці.....	45
Корчакова В. Соціально- відповідальний маркетинг як інструмент психологічного впливу на споживача	47
Кузьмич Г. Психологічні особливості проявів булінгу	50
Лавренчук К. Основні причини виникнення тривожності у молодшому шкільному віці.....	52

Лавренко В. Розвиток пізнавальних процесів у період дошкільного дитинства	54
Левчук А. Смесложиттєві орієнтації як чинник професійного становлення майбутніх психологів	55
Левчук Л. Психологічні особливості визначення готовності дитини до навчання у школі.....	57
Лехкобит В. Динаміка формування рефлексії у майбутніх психологів під час професійної підготовки.....	60
Лехкобит М. Інтернет-залежність підлітків як актуальна проблема сьогодення	62
Лисюк І. Психологічний зміст поняття «самоусвідомлення особистості».....	64
Ліщук І. Психологічні особливості особистісної рефлексії студентів-психологів.....	66
Лоза С. Саногенне мислення та психічне здоров'я особистості.....	68
Лозицька К. Психологічні особливості самоактуалізації студентської молоді	70
Максимчук В. Психологічні особливості вияву лідерських якостей у студентів-психологів	73
Мартинюк А. Емоційний стан старшокласників перед ЗНО.....	75
Марчук М. Психологічні особливості девіантних проявів у ціннісному вимірі особистості	77
Матухно Є. Методи проєктивної психології: можливості та перспективи	80
Мельник І. Вплив емоційних станів тривоги та страху на особистість	83
Мирончук Д. Вплив стилю сімейного виховання на міжособистісні стосунки підлітків	85
Мислінчук Ю. Дослідження соціально-психологічних особливостей здатності особистості до емпатії.....	88
Михайлова І. Вплив мікросоціуму на формування самооцінки.....	91
Намлієва Г. Особливості особистісних змін військовослужбовців внаслідок участі в АТО	94
Недільська А. Формування психологічної готовності майбутніх педагогів до професійної діяльності	97
Нетреба С. Теоретичний аналіз соціально-психологічної адаптації особистості	100
Нечидюк М. Особливості застосування арт-засобів в системі розвитку емоційного інтелекту	102
Одейчук І. Фізіологічні та психологічні симптоми стресу як загального адаптаційног осиндрому.....	104
Олійник К. Психологічні особливості впливу емоційного вигорання на професійну діяльність в дорослому віці	106

Онисковець Б. Мотиваційні чинники перфекціонізму сучасної студентської молоді	108
Остапенко М. Дослідження типів темпераменту у сучасних студентів	110
Першко О. Екологічні цінності як чинник особистісного ставлення підлітків.....	113
Погулясва М. Психолого-педагогічні чинники розвитку творчого потенціалу особистості студента у процесі навчання у ВНЗ	115
Похильчук А. Психологічні особливості самооцінки чоловіків та жінок	117
Прокопович І. Психофізіологічні складові творчого потенціалу особистості.....	119
Работій М. Модель розвитку позитивної «Я-концепції» майбутніх практичних психологів	121
Рєбій І. Експериментальне дослідження взаємозв'язку особистісної рефлексії та креативності	124
Речун Н. Психологічні чинники конфліктної поведінки у юнаків	126
Рудь О. Взаємозв'язок рівня емоційного інтелекту із допінг-стратегіями особистості.....	129
Савгира В. Особливості ставлення дітей старшого дошкільного віку до батьківських вимог і заборон	131
Сардарян М. Психологічні особливості творчої особистості.....	134
Свінтозельська К. Особливості впливу Я-концепції на професійне самовизначення старшокласників	137
Солодка В. Експериментальне дослідження проблеми саморегуляції як важливої функції психіки людини	139
Строїнська Д. Психологічні особливості кропінь-стратегій особистості	141
Сукнацька А. Самотність і особливості її переживання в юнацькому віці ...	144
Товстун Р. Заздрість як соціально-психологічний феномен	147
Хомік Т. Психологічний аналіз проблеми стресостійкості студентів у сучасній психологічній науці.....	149
Чебан Д. Мотиви, які сприяють успішному навчанню студентів.....	151
Чмелюк Т. Формування та розвиток моральних якостей дошкільників засобами казкотерапії	152
Шахрайчук І. Психологічні основи формування структури цінностей сучасної молоді	154
Широких А. Роль самоідентифікації у життєвому проектуванні особистості.....	157
Якимчук М. Комунікативна креативність як компонент самопізнання індивіда	158
Марценюк А. Психологічні особливості ставлення до сексу в особистості у періоді ранньої дорослості	161

Романюк В. Функціональні резерви організму та здоров'я людини..... 165

призводити до цілої низки небезпечних наслідків, починаючи з академічної неуспішності й закінчуючи появою психологічних розладів [3, с. 142].

Таким чином, стан агресії у студентів залежно від його негативних наслідків часто може трансформуватись в інші, також переважно негативні психічні стани. Зокрема, здійснений осудливий вчинок у стані агресії часто призводить до індукції психічних станів сорому та провини і у випадку їх тривалої дії з'являються такі деструктивні наслідки, як зниження самооцінки, гальмування ініціативності, активності, переважання зниженого, пригніченого настрою.

Список використаних джерел

1. Ананьев Б.Г. К психофизиологии студенческого возраста./ Б.Г. Ананьев // Современные психологические проблемы высшей школы. - Л., 1974. - Выпуск 2. – 212с.
2. Бэрон Р. Агрессия : Учеб. пособие для студ. и аспирантов псих. фак., а также слушателей курсов психолог. дисциплин на гуманит. фак. вузов РФ / Р. Бэрон, Д. Ричардсон ; Пер. с англ.: С.Меленевская, Д. Викторова, С. Шпак. – СПб. : Питер, 1999. – 352 с. – (Мастера психологии). – Библиогр.: с. 331-351.
3. Кукелко К. Р. Агресія та конфліктність у студентському середовищі вищого педагогічного навчального закладу / К. Р. Кукелко, М. С. Здір // Методика викладання природничих дисциплін у вищій і середній школі [Текст] : міжнар. наук.-практ. конф. XIX Каришинські читання : зб. наук. пр., 17-18 трав. 2012 р. / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка; [редкол.: М. І. Степаненко, Р. А. Сігарчук, Н. І. Шиян та ін.]. – Полтава : [Полтав. нац. ун-т ім. В. Г. Короленка], 2012. – С. 141-142
4. Петровский А. В. Загальна психологія. Словник. // Психологічний лексикон. Енциклопедичний словник : у 6 т. / Ред. - сост. Л. А. Карпенко. Під заг. ред. А. В. Петровського. - М.: ПЕРСЭ, 2005. - 251 с.

УДК 159.923:17.022.1

ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ ЯК СКЛАДОВА СПРЯМОВАНОСТІ ОСОБИСТОСТІ: ІСТОРІОГРАФІЯ ПРОБЛЕМИ

Ісічук Оксана, здобувач вищої освіти, РДГУ

Керівник: Рудь Г.В., кандидат психологічних наук, доцент

Проблеми, що пов'язані з людськими цінностями, займають одне з провідних місць у дослідженні соціальної детермінації людської поведінки, її саморегуляції та прогнозуванні.

Погляди науковців на ціннісно-смислову сферу особистості різняться. Так, український вчений І.М. Галян в контексті визначення особливостей дослідження ціннісної сфери особистості дає власне визначення поняття: «ціннісні орієнтації як одне з найважливіших утворень у структурі свідомості й самосвідомості людини виражають свідоме її ставлення до дійсності, визначають мотивацію її поведінки, впливають на її діяльність» [3, с. 81]. На думку О.В. Москаленко ціннісні орієнтації являють собою визначені особистістю ступінь цінності, міра значущості і важливості для неї тих чи інших ідей, моральних принципів та норм, релігійних догматів, творів мистецтва, інших предметів та явищ [6, с. 94].

З.С. Карпенко вводить поняття «аксіопсихіка» як «ціннісно-смилова сфера особистості, що репрезентує цілісний зовнішньо-внутрішній, суб'єкт-об'єктний доцільний зв'язок явищ (принцип телеологізму)» [4, с. 67]. Вчений О.А. Бреусенко виділяє змістову та динамічну сторони ціннісно-смилової сфери [1; 8, с. 178]. Загалом, можливе виділення трьох різнопредметних підходів до розгляду поняття «цінності»: як соціальної проблеми (Т. В. Бутківська), як педагогічної проблеми (О.І. Вишневський, П. Р. Ігнатенко, В. П. Струманський), як психологічної проблеми (І. Д. Бех, М. І. Боришевський, І. С. Булах, Г. Г. Ващенко, М. В. Савчин, Н. І. Пов'якель, Т. С. Яценко).

А. Маслоу практично не розділяє поняття «цінності», «потреби» і «мотиви», В. Франкл «цінності» і «особистісні змісли». Н.Ф. Добринін називає їх «значущістю», Л. І. Божович «життєвою позицією», О.М Леонтьєв «значенням» і «особистісним смыслом», В.Н. М'ясищев «психологічними відносинами» [2; 5; 8]. Осмисленість цінностей, за словами В. Франкла, надає їм об'єктивний, універсальний характер та розуміє під цінностями особистості змісли, які властиві більшості членів суспільства, всьому людству протягом його історичного розвитку [8, с. 130]. Розвиваючи думку про соціальність цінностей, М. Рокіч розглядає систему цінностей як «стійку організацію вірувань щодо кращих способів поведінки, або існування впродовж континууму відносної важливості» [7, с. 177].

Наше дослідження полягає у простеженні динаміки ціннісних орієнтацій в юнацькому віці. У наведеній нижче порівняльній таблиці представлені результати дослідження ціннісних орієнтацій у юнацькому віці (з урахуванням гендерного аспекту).

Життєві сфери	Жінки		Чоловіки		Середній показник	
	Рання юність	Пізня юність	Рання юність	Пізня юність	Рання юність	Пізня юність
Професійне	40 %	41 %	25 %	43 %	33 %	41 %

життя						
Освіта	20 %	24 %	13 %	22 %	33 %	46 %
Сімейне життя	50 %	60 %	25 %	29 %	39 %	50 %
Суспільне життя	50 %	40 %	75 %	57 %	61 %	46 %
Захоплення	70 %	33 %	87 %	43 %	77 %	37 %
Фізична активність	40 %	47 %	29 %	71 %	33 %	55 %

Наведені результати дають змогу зрозуміти, що цінності у різних сферах життя ранньої та пізньої юності значно різняться та є доволі розбіжними у жінок та чоловіків. Якщо в 16-19 років молодь більше прагне до активних соціальних контактів та, особистого престижу, то у віці 20-23 років, із зростанням особистості, вагомішого значення набувають професійне життя, матеріальне положення, освіта, сімейне життя, саморозвиток. Рівень захоплення (хобі) залишається майже на однаковому рівні, а прояв фізичної активності дещо зростає. Щодо розбіжності ціннісних орієнтацій у жінок та чоловіків, то для дівчат більш важливими є здоров'я, любов та щасливе сімейне життя. Хлопці ж прагнуть, перш за все, матеріально забезпеченого життя та впевненості у собі. Подальшими напрямками нашого дослідження є: критерії та рівні розвитку ціннісних орієнтацій, як складової спрямованості особистості; трансформації в системі цінностей сучасної молоді пов'язані зі змінами в суспільстві.

Отже, результати нашого дослідження (з використанням методик Е.Б. Фанталової, М. Рокича, В.Ф. Сопова та Л.В. Карпушиної) свідчать про те, що ціннісно-смісловим орієнтаціям юнацького віку притаманний динамічний характер. Саме соціалізація особистості: виховання і навчання, професійна діяльність і суспільно-активне життя є причиною зміни ціннісно-сміслової сфери.

Список використаних джерел

1. Бреусенко О.А. Динаміка ціннісно-смілової сфери особистості в умовах екзистенціальної кризи: Автореф. дис. канд. психол. наук: 19.00.01 / О.А. Бреусенко .. – К., 2000. – 20 с.
2. Вікова та педагогічна психологія : [навч. посіб.] / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук ін. – К.: Просвіта, 2001. – 416 с.
3. Галян І.М. Соціокультурні виміри ціннісно-смілових настанов особистості / І.М. Галян // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського. Сер.: Психологічні науки. – 2013. – №. 2, Вип. 10. – С. 79–83.

4. Карпенко З. С. Аксіопсихологія особистості / З. С. Карпенко. – К. : ТОВ «Міжнар. фін. Агенція», 1998. – 216 с.
5. Маслоу А. Мотивация и личность / А. Маслоу. – СПб. : ЕВРАЗИЯ, 1999. – 450 с.
6. Москаленко О.В. Структурні компоненти ціннісно-сислової сфери особистості / О. Москаленко // Вісник Національного технічного університету України «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка. – 2013. – № 1 (37). – С. 91–98.
7. Пенькова О.І. Цінності як регулятор процесу самовдосконалення особистості / О.І. Пенькова // Проблеми загальної та педагогічної психології. Зб. наук. праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. – Т. XV. – Ч. 2. – 2013. – С. 176–184.
8. Франкл В. Людина в пошуках сенсу: Пер. з англ. / В. Франкл – М.: Прогрес, 1990. – 308 с.

УДК 159.9:316.485.6 (373.5)

**ПСИХОЛОГІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ВИНИКНЕННЯ
КОНФЛІКТІВ СТАРШОКЛАСНИКІВ З ПЕДАГОГАМИ**

Карпик Оксана, здобувач вищої освіти, РДГУ

Керівник: Кулакова Л.М., кандидат психологічних наук, доцент

Як відомо, конфлікт є невід'ємною складовою різнобічної та багатопланової системи людських взаємовідносин. Незвичайна загостреність психологічних станів особистостей у конфліктних ситуаціях, відкрите зіткнення позицій, принципові зміни діяльності й настановлень особистості – всі ці та інші психологічні складові конфлікту вже досить довгий час привертають увагу дослідників. Вивчаються загальні особливості міжособистісних конфліктів (Н.В.Грішина, О.М.Дмитрієв, В.В.Кудрявцев, Б.Д.Паригін, М.М.Обозов та багато інших), розглядаються внутріособистісні конфлікти (Ф.Ю.Василук, О.А.Донченко, Т.М.Титаренко та ін.), досліджуються особливості перебігу, причини виникнення, способи попередження та ліквідації конфліктів і т. ін. Сьогодні у вітчизняній соціальній психології актуального значення набувають дослідження різноманітних конфліктів (О.Я.Анцупов, А.М.Бандурка, Ф.М.Бородін, І.В.Вашенко, Н.В.Грішина, О.А.Донченко, Н.М.Коряк, Г.В.Ложкін, Л.А.Петровська, М.І.Пірен, Н.І.Повякель, О.І.Шипілов). Різні галузі психологічної науки останнім часом викликають велике зацікавлення в проблематиці конфліктів, особливо це стосується психології управління, юридичної психології, військової психології.

Наукове видання

**Актуальні питання психологічної науки.
Альманах студентського наукового товариства**

Випуск 12

Наукове редагування – доц. Романюк В.Л.
Відповідальний за випуск – проф. Воробйов А.М.

Підписано до друку 1.06.2018 р.
Формат 60x80/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк арк. 13,8. Тираж 150 прим.

вул. С. Бандери, 12, м. Рівне
Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету